

Predsednik vlade Janez Janša: Država stoji na ramenih ljudi, ki so izbrali pravo pot, ne najlažje

24.6.2026 - | gov.si

Predsednik vlade Janez Janša se je v Parku vojaške zgodovine Pivka udeležil slovesnosti ob odkritju kipa generala Rudolfa Maistra, kjer je imel tudi govor.

Ob skorajšnjem dnevu državnosti je predsednik vlade poudaril, da so Slovenci skozi zgodovino večkrat dokazali pogum in odločnost pri oblikovanju lastne prihodnosti. Izpostavil je vlogo Primoža Trubarja, Matije Majarja Ziljskega, Rudolfa Maistra in Jožeta Pučnika, ki so pomembno prispevali k razvoju narodne zavesti, politični emancipaciji in nastanku samostojne države. Ob tem je poudaril, da je Slovenija z osamosvojitvijo leta 1991 svetu dokazala, da je pripravljenost braniti svobodo ena temeljnih vrednot slovenskega naroda.

Celoten govor predsednika vlade objavljamo v nadaljevanju:

»Spoštovani gospod župan Občine Pivka gospod Robert Smrdelj,

spoštovani direktor Parka vojaške zgodovine mag. Janko Boštjančič,

spoštovani gospod Alojz Peterle, predsednik prve demokratično izvoljene vlade Republike Slovenije,

spoštovani monsinjor dr. Peter Štumpf

spoštovani admiral George Wikoff,

spoštovani poslanci, spoštovani ministri, drugi cenjeni in visoki gostje,

dame in gospodje,

Slovenci smo narod, ki je skozi svojo zgodovino večkrat dokazal, da ga preizkušnje ne zlomijo, temveč v njem prebudijo pogum, da sam odloča o svoji prihodnosti. Ko je Primož Trubar postavil temelje slovenskega knjižnega jezika, je utrdil narodno zavest v času, ko obstoj slovenskega naroda ni bil samoumeven. Ko je Matija Majar Ziljski sredi pomladi narodov oblikoval program Zedinjene Slovenije, je postavil politični cilj, ki je desetletja navdihoval rodove Slovencev. Ko je Rudolf Maister ob razpadu Avstro-Ogrske zavaroval severno mejo, je ohranil pomemben del slovenskega narodnega ozemlja. In ko je Jože Pučnik v času demokratizacije in osamosvajanja pomagal tlakovati pot v samostojno državo, je pomembno prispeval k uresničitvi tisočletnih prizadevanj slovenskega naroda po lastni državi. Leta 1991, ko smo stopili na pot samostojnosti, smo svetu nato dokončno in trajno dokazali, da je pripravljenost braniti svobodo ena najžlahtnejših vrlin našega naroda.

Danes nekateri slovensko osamosvojitev dojemajo kot nekaj samoumevnega. Kot zgodovinski trenutek, ki naj bi se zgodil skoraj po naravni poti, brez posebnih tveganj, brez resničnih dilem in brez nevarnosti. Toda tisti, ki smo napete dneve poletja leta 1991 doživljali na lastni koži, vemo, da ni bilo tako. Vemo, da prihodnost naše države ni bila vnaprej določena in samoumevna ter da slovenska državnost ni bila podarjena, pač pa izborjena.

Ko so v slovenskih mestih in vaseh zadonele sirene, ko so se družine skupaj z otroki umikale v

zaklonišča, kleti in druga improvizirana zatočišča, nihče ni mogel z gotovostjo vedeti, kako in kdaj se bo vse skupaj končalo. Pred očmi ljudi so se odvijali prizori, za katere smo prej mislili, da sodijo le v filmske podobe oddaljenih konfliktov: tanki na cestah, vojaške kolone, preleti bojnih letal, barikade iz tovornjakov in civilnih vozil ter grožnje in dejanja nasilja, s katerim so skušali zaustaviti odločitev slovenskega naroda.

Takrat ni bilo nič samoumevnega. Vplivni glasovi tedanje države so odkrito sporočali, da bodo prizadevanja po odcepitvi zlomljena in kaznovana. Mogočni medijski aparat komunističnega režima nas je prepričeval, da bo vsak upor »uničen z vsemi sredstvi«, medtem ko bodo uporniki plačali visoko ceno.

Blagoje Adžić, načelnik generalštaba JLA, je takrat dejal: *»Protizakonite oborožene formacije bodo razorožene, njihovi organizatorji pa bodo kazensko odgovarjali pred vojaškimi organi.«* Te besede niso bile razumljene kot prazna grožnja. Kaj je to pomenilo, je bilo jasno vsakemu Slovincu: sodbe na hitrih vojaških sodiščih, dolgotrajne zaporne kazni ali celo smrt – ne le za štab obrambe in vodje teritorialnih enot, temveč tudi za povsem običajne civiliste, ki so si upali verjeti v tisočletni sen Slovencev o lastni državi. Ljudje so vedeli, kaj pomeni stopiti na stran svobode v času, ko razmerje sil ni bilo na njihovi strani.

In vendar smo zmogli, tudi zato, ker smo verjeli v neodtujljivo pravico do samostojnosti. Ker smo kot narod v odločilnem trenutku zmogli tisto, kar je v zgodovini izjemno redko – enotnost. Narod je bil enoten kljub deloma razdeljeni politiki. Za Temeljno ustavno listino nas je namreč 25. junija 1991 glasovalo le 180 od 240 delegatov. A bila je ustavna večina. Zavedali smo se, da se moramo najprej priznati sami, če želimo, da nas priznajo tudi drugi.

Danes, ko tukaj odkrivamo spomenik generala in pesnika Rudolfa Maistra, delo akademskega kiparja Boštjana Putriha, se zato ne spominjamo zgolj velike osebnosti slovenske zgodovine. Spominjamo se poguma iz nekega drugega pomembnega časa, v katerem prihodnost velikega dela Slovenije ni bila niti približno gotova in ko je bilo treba kljub temu sprejeti odločitev.

Tudi Maistrova razorožitev nemške varnostne straže 23. novembra 1918 ni bila samoumevna. Še manj pa nenevarna. Ob razpadu velike države Avstro-Ogrske, v času politične negotovosti in brez jasnih pravil, je bilo treba pokazati odločnost in pripravljenost ter prevzeti odgovornost za usodo lastnega naroda. Nemške oborožene skupine v Mariboru so bile organizirane, izurjene in dobro pripravljene. Razplet bi lahko bil drugačen. Če bi Maistrova vojaška akcija spodletela, bi bil razplet za protagoniste prav tako lahko brutalen kot za slovenske osamosvojitelje, če ti ne bi uspeli – in precej manj »zgodovinsko samoumeven«, kot ga danes poznamo iz učbenikov.

Naša država stoji na ramenih velikanov – posameznikov, ki niso vedeli, ali bodo uspeli, oziroma so morda vedeli, da je to morebiti njihova poslednja bitka, pa so kljub temu vztrajali. Takšnih, ki niso iskali lahkih poti, temveč so izbrali prave in z njimi vse breme časa, v katerem so živeli.

Zato je spomin pomemben. Pomemben zato, ker narod brez zgodovinskega spomina začne verjeti, da so svoboda, mir in lastna država nekaj samoumevnega. Nekaj, kar obstaja samo od sebe. Park vojaške zgodovine Pivka je ena tistih ustanov, ki ta spomin ohranjajo. Tu niso shranjeni zgolj vojaški predmeti, tanki, helikopterji in uniforme. Tu med drugim zelo močno odmeva tudi čas, v katerem smo Slovenci vzeli usodo v svoje roke.

V zadnjih letih je odnos do ohranjanja spomina na ključna obdobja slovenskega naroda namreč pogosto postal nekoliko mačehovski. Prav zato so ustanove, ki skrbijo za zgodovinski spomin, toliko pomembnejše. Narod, ki pozabi svoje odločilne trenutke, težje prepozna izzive prihodnosti. Kot je nekoč dejal ameriški predsednik Ronald Reagan: »Svoboda ni nikoli oddaljena več kot eno generacijo

od izginotja.« Ne prenaša se sama od sebe. Vsaka generacija jo mora razumeti, varovati in predati naslednji. Če tega ne storimo, bomo nekoč svojim otrokom in vnukom pripovedovali, kako je bilo v naši mladosti, ko smo še imeli lastno državo.

Kip Rudolfa Maistra naj bo zato več kot le spomenik človeku. Naj bo opomnik, da zgodovine niso ustvarjali ljudje brez strahu, temveč ljudje, ki so premogli dovolj poguma, da strahu niso dovolili odločati namesto njih. Podobno kot tisti rdeči Yugo pod težkimi gosenicami jugoslovanskega tanka v tem muzeju: nem priča zgodovine, ki nas opominja, da se je slovenski narod znal z vsemi sredstvi postaviti po robu veliko močnejšemu nasprotniku in vsemu navkljub zmagati.

Iskrene čestitke in zahvala predsedniku osamosvojitvene vlade Lojzetu Peterletu za idejo postavitve spomenika Rudolfu Maistru tudi na tem mestu, zahvala in čestitke direktorju muzeja Janku Boštjančiču za ta in sploh za celoten projekt muzeja, ki po svojem pomenu že prerašča zgolj nacionalni okvir.

In iskrene čestitke vsem zbranim za 35 rojstni dan naše države. Bog živi Slovenijo.«

<https://www.gov.si/novice/2026-06-24-predsednik-vlade-janez-jansa-drzava-stoji-na-ramenih-ljudi-ki-s-o-izbrali-pravo-pot-ne-najlazuje>